

Capitolul 9

Trâmbița a cincia și a șasea

Trâmbița a cincia, prima vai-judecată

1.-12. »Și al cincilea înger a sunat din trâmbiță: și am văzut o stea căzută din cer pe pământ; și i s-a dat cheia fântânii adâncului. Și a deschis fântâna Adâncului; și s-a ridicat fum din fântână, ca fumul unui cuptor mare; și soarele și văzduhul s-au întunecat de fumul fântânii. Și din fum au ieșit lăcuste pe pământ; și li s-a dat putere, cum au putere scorpionii pământului; și li s-a spus să nu vatăme iarba pământului, nici vreo verdețură, nici vreun copac, ci numai pe oamenii care nu au pecetea lui Dumnezeu pe frunțile lor: și li s-a dat să nu-iucidă, ci să fie chinuți cinci luni; și chinul lor este asemenea chinului de scorpion, când îl înțepă pe un om. Și, în zilele acelea, oamenii vor căuta moartea și nicidecum n-o vor găsi; și vor dori să moară și moartea va fugi de ei. Și înfățișarea lăcustelor era asemenea unor cai pregătiți pentru război; pe capetele lor erau ca niște cununi asemenea aurului și fețele lor erau ca fețele de oameni; și aveau păr, ca părul femeilor, și dinții lor erau ca de lei, și aveau platoșe ca platoșele de fier, și vuietul aripilor lor era cu vuietul carelor și al multor cai, alergând la război; și aveau cozi, asemenea scorpionilor, și ace; și puterea lor era în cozile lor, ca să-i vatăme pe oameni cinci luni. Au un împărat peste ele, pe îngerul Adâncului: numele său în evreiește este Abaddon și în grecește are numele Apolion. Întâiul vai a trecut. Iată, mai vin două vaiuri după acesta.«

Observație preliminară

Detaliile acestei „vai-judecăți” sunt îmbrăcate într-o vorbire simbolică tainică, dar înțelesul general se recunoaște clar. Judecățile anunțate prin trâmbițe oferă greutatea mai mare pentru o explicație mai exactă, decât oferă judecățile anunțate prin peceti și judecățile anunțate prin vărsarea potirelor. Atenție, răbdare și așteptarea după clarificare și pricepere de la Dumnezeu sunt premisele esențiale pentru explicarea Scripturilor. Chiar și copilașilor în Hristos li se spune: »Voi aveți ungerea din partea Celui sfânt« (1 Ioan 2,20,27), și apostolul Pavel spune în 1 Corinteni 2,16: »Noi însă avem gândul lui Hristos«. Prin aceasta noi suntem făcuți de El capabili să judecăm cu pricepere spirituală; prin aceasta noi suntem de asemenea capabili să înțelegem cartea scrisă a Dumnezeului nostru, Apocalipsa.

Două stele căzute

1. »Și am văzut o stea căzută din cer pe pământ.« La a treia și a cincia judecată anunțată prin trâmbițe (capitolul 8,10; 9,1) se întâlnesc în scena profetică personalitățile decăzute, care au o poziție înaltă și influență mare. În »steaua mare« din capitolul 8,10 și în »steaua« din acest verset nu sunt simbolizate *sisteme*, dotate cu putere statală sau bisericească (sau cu drept de executare a puterii în ambele domenii), și nici o succesiune de urmași în poziții importante. Ele reprezintă mai degrabă oameni, care ca „stele” ocupă un loc pe „cerul moral”, deci sunt persoane de conducere recunoscute în domeniul religios, dar acum sunt văzute ca fiind decăzute și umilite și în această stare acționează acum sub influența satanică. În capitolul 8,10, conducătorul decăzut umple cu nenorocire și moarte partea vestică și vinovată a împărăției romane. În această secțiune, „steaua” decăzută dezleagă puterile satanice răutăcioase și întunecate împotriva iudeilor¹ decăzuți. Oamenii decăzuți dintre națiuni sunt prin aceasta obiectul judecății anunțate

¹ Poporul iudeu pare să stea în perioada de necaz care va veni, în această ultimă oră a suferințelor și necredinței lui dinaintea intervenției publice a lui Hristos în favoarea lor, total sub puterea și influența lui satan. Starea din urmă a

prin trâmbița a treia, pe iudeii răzvrățiți îi va lovi judecata anunțată prin trâmbița a cincia. Situația sub această judecată anunțată prin trâmbița a cincia sau prima vai-judecată va fi mai rea decât toate cele care le-am văzut până aici. Uneltele executive vor acționa în puterea și influența directă a lui satan.

Asemănări în istorie

Unele evoluții și evenimente din istorie au o asemănare oarecare cu judecățile și evenimentele, care sunt dezvelite în cartea Apocalipsa. În analele istoriei nu se găsește însă nicidecum o împlinire parțială, și cu atât mai puțin deplină, a prorociilor din cartea aceasta.

Cartea Apocalipsa nu conține de la capitolul 4 și până la capitolul 22,5 o notare istorică, ci conține profeții. Dar deoarece principiile, care călăuzesc pe oameni, sunt totdeauna aceleași (nu este »nimic nou sub soare«) recunoaștem pe deplin, că pe parcursul istoriei au existat asemănări cu evenimentele profetice legate de judecățile anunțate prin peceți, prin trâmbițe și prin potire. Suntem însă convinși, că interpretările istorice ale cărții Apocalipsa întâlnite în literatura actuală, în mod deosebit a secțiunilor profetice din mijloc, sunt total greșite. Derularea evenimentelor profetice va fi continuată în timpul celei de-a 70-a săptămână-an a lui Daniel (Daniel 9,24,27) și după răpirea sfinților la cer (1 Tesaloniceni 4,71). Apostolul Pavel a scris despre răpire, Ioan a văzut pe sfinții răpiți în cer (începând din Apocalipsa 4). Întreg timpul mărturiei creștine este o intercalare mare și deosebit de importantă între sfârșitul celei de-a 69-a și începutul celei de-a 70-a săptămână-an a lui Daniel. Derularea săptămânilor-an și a tuturor evenimentelor profetice este *întreruptă* în tot acest timp. Biserica sau Adunarea nu este subiectul profeției, ci al revelației divine. Ea a fost o taină, ascunsă de oameni și de îngeri, până în momentul când ea a fost revelată apostolului Pavel (Efeseni 3) – și prin el și nouă. Iudeii și – în al doilea rând – păgânii sunt subiectul profeției. Însemnătatea *prioritară* a iudeilor este însă totodată cheia pentru înțelegerea profeției. Toate datele profetice se referă la iudei și la Ierusalim (Daniel 9,24²), și aceasta este valabil și pentru datele din partea de mijloc a cărții Apocalipsa. Așa cum am spus deja, istoria lasă să se recunoască asemănări cu secțiunile profetice din cartea Apocalipsa, dar nu cu împlinirea lor. Dar asemănările nu sunt lipsite de importanță. De aceea redăm aici unele păreri omenești, menționând încă o dată cu insistență, că părerile prezentate în această secțiune *nu sunt interpretări în concordanță cu Scriptura*. După reprezentanții cei mai capabili ai interpretărilor spirituale – și în privința aceasta constă concordanța principală între acești comentatori – primele patru peceți se referă la patru perioade succesive ale Romei păgâne. După aceea, odată cu sfârșitul domniei păgânismului și cu triumful istoric al creștinismului, o mare mulțime dintre iudei și dintre păgâni s-au întors la Dumnezeu, și despre aceasta vorbește capitolul 7 – așa se presupune de către acești comentatori. După aceea se spune, că primele patru judecăți anunțate prin trâmbițe se referă la Roma păgână, dar în decăderea ei până la sfârșitul părții vestice a imperiului. Invaziile goților, lombarzilor și ungurilor în câmpiile roditoare și în orașele bogate și înfloritoare ale Italiei au culminat în cele din urmă cu decăderea imperiului cezarilor. Stăpânirea barbarilor necivilizați în Roma – stăpânitoarea mândră și arogantă de odinioară a lumii – a devenit o scenă tristă, dar plină de învățătură. Roma a căzut în anul 476 după Hristos.

După aceea se presupune în general, că steaua căzută din capitolul 9 se referă la marele învățător arab falș, Mahomed³, și cu siguranță poate fi privit ca modelul profetului mincinos,

lui Israel va fi mult mai rea decât starea de la început. Idolatria excesiv înmulțită în țară (Matei 12,45) și legământul cu moartea și cu locuința morților, pe care îl va încheia conducătorii lor (Isaia 28,14-18), oferă un tablou îngrozitor al unirii stricăciunii satanice și omenești.

² »Șaptezeci de săptămâni au fost hotărâte asupra poporului *tău* (iudeii) și asupra cetății *tale* celei sfinte (Ierusalim).«

³ Mahomed (textual: „cel preamărit”) s-a născut în anul 570 în renumitul oraș arab Meca. Coranul (textual: „citirea”) este cartea lumii mahomedane. El a fost alcătuit cu iscusință de Mahomed – parțial pus la dispoziție de un iudeu dezertor și de un creștin decăzut – și după nevoie completat de învățători falși. Ceea ce cu adevărat este bun în el, a fost preluat din iudaism și din creștinism. Multe lucruri din el sunt însă neplăcute și murdare. Mahomedanismul sau

care va veni, omul păcatului, a lui antihrist (toate acestea sunt denumiri pentru aceeași persoană). Mahomed a întemeiat sistemul cel mai rău, pe care lumea l-a cunoscut vreodată, și antihristul, care va veni, va introduce sub influența lui satan cea mai îngrozitoare legătură între învățături care strică sufletul și bațjocoritoare. Dacă se vrea urmărirea în continuare a interpretărilor istorice, atunci în armata lăcustelor se văd sarazinii (arabii), ale căror succese militare, împreună cu tot așa de mari cuceriri spirituale, reprezintă până astăzi o minune. Răsăritul a fost cucerit de ei. Semiluna a învins crucea. Stricăciunea, care a învăluit răsăritul, se poate foarte bine compara cu pustiirea provocată de lăcuste. Numai victoria glorioasă, pe care Karl Martell (sau Karl ciocanul, denumit așa din cauza iscusinței lui militare) a obținut-o la Tours în Franța în anul 732, a oprit înaintarea oștirii sarazinilor (arabilor) și a păzit vestul întreg de credința rătăcitoare mahomedană cu urmările ei îngrozitoare pentru prezent și veșnicie. În continuare se presupune, că cele cincisprezece luni, sau cele 150 de zile de chinuri (capitolul 9,5,10), prin folosirea teoriei „o zi pentru un an”, corespund la 150 de ani de cuceriri neîngrădite ale hoardelor mahomedane. În cele din urmă cea de-a șasea judecată anunțată prin trâmbiță, sau a doua vai-judecată, se referă la reîntărirea din nou a mahomedanismului prin turci și decăderea imperiului romano-catolic, cu remarcabila asediere și preluare a Constantinopolului. Mai înainte s-au făcut eforturi aproape opt sute de ani să se introducă islamul în partea de răsărit a imperiului, dar orașul frumos Constantinopol, așezat la granița dintre Europa și Asia, s-a împotrivit mult timp încercărilor de a fi cucerit. Dar a venit și ceasul lui. În dimineața zilei de 29 mai 1453 sultanul turc Mahomed al doilea a intrat în Constantinopol. Marea biserică greacă a fost curățită și transformată într-o moschee, și semiluna a fluturat de aci înainte pe zidurile orașului împărătesc. – Dar puterea rea turcă dispare, și prorocia cu privire la secarea Eufratului, acest râu renumit (capitolul 16,12), potrivit cu părerea susținătorilor interpretării istorice arată că puterea mahomedană barbară merge acum și deja de mulți ani în întâmpinarea prăbușirii.

Deci acestea au fost pe scurt punctele principale în care reprezentanții interpretării istorice consideră că stau pe un fundament stabil în explicarea părții profetice a Apocalipsei. După înțelegerea noastră aceste concepții sunt de ne susținut. Este imposibil, ca evenimentele descoperite în viziunile profetice ale Apocalipsei să fie aduse la unison cu evenimentele istorice. În cel mai bun caz există o asemănare, dar o împlinire a viziunilor și profețiilor nu a avut loc în trecut. Dumnezeu va îngriji ca ele să se împlinescă în timpul de necaz scurt, dar greu, care va veni după răpirea sfinților cerești asupra lui Israel și asupra creștinătății moarte din punct de vedere spiritual, și anume în timpul domniei fiarei (capitolul 13,1-10), capul împărăției romane reînnoite, și a aliatului ei, antihristul.

Antihristul

Apariția unui antihrist în persoană în ultimele zile întunecate ale decăderii creștinătății și a iudeilor era, în timpul apostolilor și după aceea, o convingere crezută și nu era contestată de nimeni. Au existat deja mulți antihriști și multe sisteme antihristice cu rătăcirii nimicitoare, dar perspectiva este și mai tulbure. *Antihristul care va veni*, un om decăzut cu origine iudaică, va fi întruchiparea răutății satanice și cel mai rău nimicitor al sufletelor, care a călcat vreodată pe pământ. El va uni în sine însuși tot felul și toate treptele de păcate; cu o răzvrătire temerară și deschisă împotriva lui Dumnezeu va fi capul și instigatorul celui mai îngrozitor sistem, care a fost instaurat vreodată – un sistem de falsificare și de groază, o unire a mărturisirii creștine și

islamismul este ca sistem cea mai mare nenorocire pentru oameni și a adus ruina spirituală aproximativ a 500 milioane de oameni de pe pământ, în afară de multele milioane care în trecut au trăit și au murit după mărturisirea de credință falsă a acestui profet arab. Biserica creștină mărturisitoare s-a sfărâmat în bucăți și cea mai mare și mai rea din aceste sfărâmături este catolicismul roman. Dar oricât de rău ar fi acesta cu amestecătura lui de creștinism, iudaism și păgânism, mahomedanismul, o religie fără salvator, este mult mai rea. Întemeietorul lui a fost fără îndoială inspirat de diavolul. Mahomed, care este privit ca steaua căzută, a deschis adâncul și a eliberat puterea întunecată a lui satan și a inundat răsăritul și parțial vestul cu învățături, care în conținutul și efectul lor pot fi pe drept numite infernale, diabolice.

iudaice cu caracteristicile „religiei naturii”. Își va asuma poziția, titlul și acțiunile lui Hristos pe pământ. Va face minuni, »semne și minuni mincinoase«. Semne supranaturale vor confirma aparent trimiterea lui, și prin acestea va duce în rătăcire creștinătatea decăzută, vinovată și o va atrage într-o pierzare inevitabilă.

Antihristul în persoană se va înfățișa în ultima fază a împărăției romane reînnoite, când ea va fi împărțită în zece state. De aceea creștinii din timpurile de demult se temeau de începerea acestei ultime stări a împărăției. Ei considerau că apariția lui antihrist era în legătură cu reînființarea viitoare a puterii statale a Romei și va avea loc în timpul acela. Ei erau obișnuiți să se roage pentru unitatea imperiului cezarului și chiar și pentru domnia celui mai crud cezar – ca și cum el ar fi fost ultimul bastion împotriva domniei care va veni a lui antihrist. Toți „părinții Bisericii” s-au ocupat cu tema lui antihrist. Unii vedeau în el pe satana întrupat, alții au vorbit despre el ca »fiul diavolului«. Cu privire la relația dintre satana și antihrist, în primele patru secole ale creștinismului se învățau două concepții: prima, că antihristul care va veni (așa cum este denumit de Ioan) sau omul păcatului (așa cum l-a numit apostolul Pavel) este un om adevărat de origine iudaică, care va fi călăuzit direct de satana; cea de-a doua, că el este satana întrupat, așa că în nașterea sa imită nașterea supranaturală a preamăritului nostru Domn. Prima concepție este fără îndoială potrivită cu Scriptura, și este un lucru interesant, că în vest Jerome și în răsărit Chrysostomus învățau categoric, că antihristul este un om călăuzit de satana – în opoziție cu aceia care afirmau, că el ar fi diavolul în chip de om. Mai târziu s-a renunțat la presupunerea că antihristul este diavolul. Creștinii de demult considerau în mod deosebit pe Nero⁴, dar și pe Claudius, ca precursori ai lui antihrist. Răutatea aproape supraomenească a lui Nero îl scoate în evidență pe paginile istoriei ca fiind modelul istoric cel mai potrivit al omului păcatului și sângelui, care va veni.

Cea mai mare parte a comentatorilor protestanți prin noțiunea antihrist se referă la sistemul papal. Această interpretare este însă greșită. Noțiunea antihrist, la singular sau la plural, se referă la o persoană, și niciodată la un sistem. Comentatorii romano-catolici au scris multe și savante studii despre această temă, și noi trebuie să adăugăm, că acestea sunt mai corecte decât multe scrieri ale adversarilor lor protestanți. Ei așteaptă apariția unui antihrist⁵ în persoană la sfârșitul timpului, și aceasta este corect. Venirea lui urmează să aibă loc. Dr. Manning, unul dintre comentatorii cei mai eminenți, era adeptul interpretării, că antihristul sau »omul păcatului« este o singură persoană și nu este nici o succesiune de persoane și nici un sistem. El a spus: „Negarea personalității singulare a lui antihrist ar însemna negarea mărturiei clare a Sfintei Scripturi.” Cardinalul erudit a mai adăugat: „El (antihristul) ar putea să întruchieze un duh sau un sistem, dar cu toate acestea este o persoană.” Bellarmine, de asemenea un scriitor romano-catolic renumit, a rezumat pe scurt convingerea catolică cu privire la antihrist și a spus: „Toți catolicii sunt de părere, că antihristul va fi o singură persoană.” Într-adevăr, antihristul prezentat în Scriptură este o persoană deosebită, un bărbat, un iudeu, un răzvrătit.

Unii comentatori moderni văd în antihrist capitala imperiului roman, dar nici aceasta nu este adevărat. El este Mesia cel fals, slujitorul lui satana printre iudeii din Ierusalim, care prin puterea satanei va face »semne și minuni mincinoase«. El se va așeza în Templul lui Dumnezeu, care va fi reclădit în Ierusalim, și va impune închinarea la idoli. Fiara (capul politic al împărăției romane), profetul mincinos sau antihristul și balaurul (satana) vor fi atunci adorați ca zei și li se va aduce închinare – o trinitate satanică, imitația Tatălui, Fiului și a Duhului Sfânt. Națiunea decăzută a iudeilor va recunoaște pe antihrist ca împărat. Dar el nu va avea o putere politică

⁴ În timpul domniei lui Nero a apărut pentru prima dată împotrivirea publică între creștinism și păgânism. Istoria acestor treisprezece ani, în care prigonirea creștinilor a avut loc pentru prima dată printr-un ordin al cezarului, niciodată nu a fost complet scrisă. Abia înaintea tronului de judecată al lui Hristos se vor descoperi pe deplin evenimentele nescrise din timpul acela.

⁵ Pentru protestanți, papa este un antihrist, pentru adepții sistemului papal, Luther este un antihrist. Ambele sunt greșite, căci ambilor le lipsesc caracteristicile antihristului, prezentate în Scriptură; aceste caracteristici, așa cum sunt ele numite în scrierile lui Ioan și ale apostolului Pavel, nu se potrivesc papei, și cu atât mai puțin renumitului reformator.

mare. El va exercita într-adevăr o influență mare asupra creștinătății (în timpul acela moartă din punct de vedere spiritual), dar în domeniul religios, și nu politic. Guvernarea politică a împărăției va fi atunci în mâinile „fiarei”, a marelui domnitor păgân. Acesta își va avea tronul în Roma și sub călăuzirea lui satana va stăpâni imperiul care se va înființa. Antihristul își va avea reședința în Ierusalim, căpetenia politică dintre păgâni își va avea reședința în Roma. Acești doi bărbați vor fi slujitorii cu influență deosebită și unelte ale lui satana. Aliați în rău, unul un iudeu, celălalt un păgân. Amândoi vor fi pe pământ, când va veni Domnul să facă judecata, și amândoi vor fi atunci aruncați de viu în iazul de foc pentru judecata veșnică (capitolul 19,20).

Numai Ioan, scriitorul Apocalipsei, folosește expresia antihrist, de patru ori la singular (1 Ioan 2,18,22; 4,3; 2 Ioan 7) și o singură dată la plural (1 Ioan 2,18). Din aceste locuri din Scriptură primim unele învățături importante. Apariția antihriștilor este un semn clar al »ceasului din urmă«; antihriștii sunt oameni care au decăzut de la credința adevărată și dreaptă. Ei se așează în contradicție directă cu ceea ce este esențial în creștinism, revelația Tatălui și a Fiului, și cu adevărul deosebit de important pentru iudei, că Isus este Hristosul (1 Ioan 2,22). Persoana sfântă a Domnului nostru – Isus Hristos venind în carne – este de asemenea ținta atacurilor satanei prin antihriști (2 Ioan 7). Acest fel al răului va atinge dezvoltarea deplină în antihristul care va veni, în care orice formă a răului religios va ajunge punctul culminant.

În a doua epistolă către Tesaloniceni, una din epistolele de început ale apostolului Pavel, apostolul Pavel descrie o persoană caracterizată prin păcat, fărădelege și aroganță care vor întrece tot ce lumea a văzut vreodată – o persoană care este evident aceeași persoană cu *antihristul* descris de Ioan. Pe parcursul secolelor a existat și există o concordanță aproape unanimă, că este vorba de aceeași persoană. Evident apostolul Pavel a atras deja verbal atenția credincioșilor din Tesalonic cu privire la faptul serios al decăderii, care va veni, deci la părăsirea publică a creștinismului și la arătarea omului păcatului, care va avea loc după aceasta (2 Tesaloniceni 2,3-5). În această scrisoare a adăugat învățaturii verbale și alte învățături. El folosește în scrisoare trei denumiri, pentru descrierea lui antihrist: »omul fărădelegii«, »omul păcatului«, »fiul pierzării«. Prima arată, că el se opune direct oricărei autorități omenești și divine; cea de-a doua, că el este întru chiparea vie și activă a oricărei forme și fel a răului și totodată păcatul în persoană; cea de-a treia, că în el se desfășoară pe deplin activitatea satanei și de aceea pieirea este partea și soarta care i se cuvine. Această persoană îngrozitoare își va aroga locul lui Dumnezeu pe pământ și se va așeza în Templu, care atunci va fi reconstruit în Ierusalim, și va avea pretenția să i se aducă onoare și închinare divină (2 Tesaloniceni 2,4). El nu va avea nicio importanță deosebită în domeniul politic, dar influența lui religioasă va domina mulțimea mărturisitorilor creștini și iudei. Ei vor fi prinși în cursa lui satana. Ei vor renunța deja mai înainte la Dumnezeu, se vor dezice public de credința creștină și de adevărurile esențiale pentru iudei, și apoi Dumnezeu ca dreaptă răzbunare va renunța la ei, îi va lăsa pradă unei rătăcirii îngrozitoare, așa că ei vor primi pe omul păcatului cu credința că el ar fi adevăratul Mesia (2 Tesaloniceni 2,11). Ce rătăcire, în loc de Hristosul lui Dumnezeu să primești pe antihrist și să crezi în el! Dacă comparăm 2 Tesaloniceni 2,9 cu Faptele Apostolilor 2,22 se observă o concordanță remarcabilă. În ambele locuri din Scriptură se folosesc aceleași expresii, și anume putere (sau fapte puternice), semne și minuni. Prin acestea Dumnezeu a confirmat trimiterea și lucrarea lui Isus, a Nazarineanului (Faptele Apostolilor 2,22), și cu aceleași confirmări va prezenta satana lumii decăzute pe antihriști (2 Tesaloniceni 2,9). În ultimul caz semnele supraomenești din zilele acelea vor sta în legătură cu minciuna și înșelătoria (2 Tesaloniceni 2,9-10).

Domnul Isus Însuși a vorbit despre antihrist și primirea lui de către iudei ca Mesia al lor (Ioan 5,43). În cartea Psalmilor el este descris profetic în trăsăturile lui ca »omul care varsă sânge și înșală« (Psalmul 5,6). Cu toate că aceste cuvinte caracterizează în general ființa oamenilor fără Dumnezeu din timpul necazului care va veni, totuși va fi o persoană, și numai una, pentru care aceste cuvinte se potrivesc în sensul cel mai complet. Sunt *trăsăturile de caracter* ale lui antihrist, și nu atât de mult persoana sa, care ne sunt prezentate în acest Psalm și în alți Psalmi.

În Daniel 11 sunt amintiți trei împărați: împăratul nordului (Siria), împăratul sudului (Egiptul) și împăratul din Palestina (antihrist). Războaiele, legăturile familiare și intrigile, care sunt așa de exact descrise în primele 35 de versete ale acestui capitol interesant, și-au găsit împlinirea lor deplină în împărățiile Siriei și Egiptului, care au luat ființă după împărțirea puternicului imperiu grec. Această profeție și împlinirea ei literalmente și până în cel mai mic detaliu, a fost cea care a stârnit mânia lui Porphyrios, acest păgân înveninat și dușman al adevărului divin din secolul al treilea. Lucrarea sa „Studiu împotriva creștinilor” a fost totodată „depozitul de arme” care începând din secolul 17 a furnizat material pentru atacurile împotriva creștinismului. Să ne gândim la învățătorii creștini (?), care în lupta lor rea împotriva adevărului s-au folosit cu râvnă de ajutorul unui filozof păgân!

În Daniel 11,36 este numit deodată „împăratul”. Acest împărat este antihrist, a cărui guvernare în Palestina va preceda guvernarea adevăratului Mesia, așa cum odinioară împăratul Saul a domnit înaintea împăratului David, împăratul Saul arătând pe împăratul anticreștin și David pe Hristos, adevăratul Împărat al lui Israel. Această parte a capitolului (Daniel 11,36-45) este încă *viitoare* și îndreaptă privirile noastre spre *timpul sfârșitului* (Daniel 11,40). Împăratul »se va înălța, se va slăvi mai pe sus de toți dumnezeii«. În acest bărbat iudeu îngrozitor se va întrupa mândria diavolului. Numai locul, care se cuvine numai lui Dumnezeu, va satisface ambiția sa. Ce contrast cu adevăratul Mesia, cu Domnul Isus, care S-a smerit atât de mult, cum nimeni n-a făcut-o vreodată! El, Cel care era și este Dumnezeu, S-a smerit până la moartea pe cruce (Filipeni 2,5-8).

Că antihrist va avea descendență iudaică, pare să rezulte clar din Daniel 11,37; pentru aceasta vorbește și faptul, că dacă nu ar fi așa, atunci el nu ar putea să aibă pretenția la tronul lui Israel, nici măcar în ochii iudeilor decăzuți. Și „împăratul” din viitor va fi atacat de împărații nordului și sudului, deoarece țara lui, Palestina, este așezată între cei doi împărați. El nu va fi în stare să se opună atacurilor repetate ale acestor dușmani, nici măcar cu sprijinul aliatului său, capul politic puternic al vestului. Dușmanul din nord va lupta cu angajare și succes mai mare. Palestina va fi luată cu asalt de armatele cuceritorului din nord, dar împăratul ei, antihrist, va scăpa de răzburarea marelui asupritor din nord, al cărui model renumit este împăratul sirian Antiochus Epiphanes. Antihrist va fi în cele din urmă judecat de Domnul Însuși, la venirea Sa din cer (2 Tesaloniceni 2,8; Apocalipsa 19,20).

În Apocalipsa 13 sunt numite două fiare. Prima reprezintă puterea romană și domnitorul ei batjocoritor, aflat sub conducerea directă a lui satana (capitolul 13,1-10), cea de-a doua fiară este antihristul personal (capitolul 13,11-17). Prima fiară va fi caracterizată de putere brutală. Ea va fi puterea politică a acelor zile și aceea căreia satana îi va da »puterea lui, scaunul lui de domnie și o stăpânire mare« (capitolul 13,2). Cea de-a doua fiară va fi clar subordonată celei dintâi și va executa puterea ei (capitolul 13,12). Ea va urmări scopuri religioase, și nu politice. Pretențiile ei religioase își vor găsi însă sprijinul prin puterea imperiului roman în decăderea lui de la Dumnezeu, și în felul acesta cele două fiare vor lucra împreună sub conducerea lui satana, a marelui lor cap. Tuturor celor trei li se va aduce închinare.

Cea de-a doua fiară, sau antihristul, este totodată și »profetul mincinos«, care este amintit de trei ori (capitolul 16,13; 19,20; 20,10). Conducătorii răzvrătirii împotriva lui Hristos în drepturile Sale ca *Împărat* și *Profet* vor fi doi bărbați, care vor fi stăpâniți și mânați direct de satana, așa că noi putem vorbi despre o trinitate a răului. Un alt comentator (Auberlen) a scris: „Balaurul a dat puterea sa exterioară primei fiare; celei de-a doua îi dă duhul său, așa că ea, fiind în posesiunea acestui duh, vorbește ca un balaur” (capitolul 13,11).

În cele din urmă vorbește și Zaharia (Zaharia 11,16-17) despre antihriști ca fiind »păstorul de nimic«, care nu va trata cu atenție turma (Israel) și nu va avea grijă de ea, dar își va aroga locul unui împărat, unui preot și al unui profet peste ea. Dar »brațul său« (puterea sa) și »ochiul lui drept« (priceperea sa), cu care se laudă și pe care se reazemă pretențiile sale cu privire la țară, se vor »usca« și se vor »stinge« complet; el însuși va fi aruncat de viu în iazul de foc, locul de chin veșnic.

De aceea, după înțelegerea noastră steaua care cade la prima vai-judecată reprezintă neîndoiește pe antihrist. Pentru care altă persoană din cartea Apocalipsa s-ar putea folosi această descriere? Scopurile spirituale și pretențiile *religioase* ale satanei sunt sprijinite și impuse de antihrist, în timp ce domnia sa *lumească* asupra pământului va fi realizată în împărăția și persoana deținătorului puterii⁶ romane.

Chinul, care va lovi pe oameni la prima vai-judecată, este un chin sufletesc și al conștiinței, și nu este un chin corporal. Se pare, că antihrist va deveni unealta prevăzută de diavolul, ca să lovească pe oameni cu chinuri sufletești și de conștiință, pe când puterea brutală a fiarei, care are plăcere în cruzime și vărsare de sânge, se va dezlănțui, ca să chinuiască truște pe oameni.

După această digresiune lungă, dar necesară, vrem să revenim la studiul capitolului 9.

Steaua căzută

1. »Și am văzut o stea, care căzuse din cer pe pământ. I s-a dat cheia fântânii adâncului.« Această stea căzută (simbolic!), care a avut cândva locul ei pe „cerul moral”⁷, ca să facă oamenii de pe pământ conștienți de autoritatea lui Dumnezeu în guvernarea Sa, nu reprezintă niciun sistem religios sau politic, ci este o persoană reală, un conducător căzut și degradat. Aici nu se face aluzie la căderea viitoare a satanei, așa cum a fost el văzut profetic de Domnul și vestit celor șaptezeci de ucenici (Luca 10,18; Apocalipsa 12), ci la prăbușirea împăratului din Babilon. »Cum ai căzut din cer, luceafăr strălucitor, fiu al zorilor! Cum ai fost doborât la pământ, tu, biruitorul neamurilor!« (Isaia 14,12-15). Aceste cuvinte ale Scripturii vorbesc despre marele împărat mândru și arogant al Babilonului, despre căderea lui îngrozitoare, de pe o înălțime, pe care niciodată mai înainte nu a avut-o un suveran pământesc, până la cea mai mare adâncime a rușinii: »Dar ai fost aruncat în locuința morților, în adâncimile mormântului.« Unii văd atât în »steaua strălucitoare« a profetului (Isaia 14,12) cât și în steaua căzută din Apocalipsa 9,1 un indiciu la căderea lui satana din cer, dar noi suntem convinși, că prin steaua strălucitoare se înțelege împăratul Babilonului (Isaia 14,4⁸) și prin steaua căzută de aici este vorba de antihrist. Cuvintele din Isaia 14,4-20 se aplică însă profetic și la fiară⁹, la deținătorul puterii lumii din ultimele zile.

Acestei „stele”, acestui demnitar decăzut, i s-a dat »cheia fântânii adâncului«. Cheia înseamnă împuternicire și autorizație (Matei 16,19; Apocalipsa 1,18; 3,7; 20,1). »Fântâna adâncului« este o denumire ciudată, care se folosește numai în legătură cu această judecată din capitolul 9,1-2. »Fântâna« este amintită de șapte ori în cartea Apocalipsa. Ea pare să fie închisoarea demonilor (Luca 8,31), în care va fi închis și satana pentru o mie de ani, pentru toată perioada Împărăției de

⁶ Domnul nostru s-a opus categoric să accepte domnia asupra lumii și slava ei oferită de satana (Matei 4,8-10). Dar acest suveran, care va veni, va prelua cu bucurie ambele din mâna satanei; afacerea murdară se va încheia, fiara se va închina balaurului și apoi satana va da domnia asupra lumii în mâinile locțiitorului lui politic.

⁷ Prin aceasta se exprimă, că această persoană de conducere avea misiunea de purtător de lumină (»stea«), să răspândească lumină morală pe pământ și prin aceasta să dea oamenilor indicații cu privire la umblarea și orientarea lor în comportarea lor.

⁸ În Isaia 14,12-14 putem vedea fără îndoială un indiciu la căderea *de la început* a satanei, prin care pământul creat de Dumnezeu a fost adus în starea descrisă în Geneza 1,2 (compară cu Isaia 45,18). Din Isaia 14,13-14 putem deduce, că mândria a fost cauza căderii satanei; același lucru rezultă și din plângerea asupra împăratului Tirului (Ezechiel 28,12-17), unde în mod deosebit versetul 14 arată, că aceste cuvinte în înțelesul lor deplin nu se pot aplica la un om, și nici la un împărat.

⁹ Primul și al patrulea imperiu mondial (Daniel 2 și 7) au fost imperiul babilonian și imperiul roman; ambele au stăpânit peste Iuda. Primul este condamnat la pustiire veșnică: »Așa va fi înecat Babilonul, și nu se va mai ridica din nenorocirile, pe care le voi aduce asupra lui« (Ieremia 51,64). Este greșit să se presupună, că Babilonul ca oraș sau ca vechi imperiu caldeean va înflori iarăși. Ultimul purtător al puterii pe pământ, fiara, va relua într-un anumit sens istoria Babilonului și o va duce la sfârșit. Nebucadnețar al Vechiului Testament este un model al acestui mare domnitor păgân din viitor, în care se vor uni caracteristicile celor trei imperii anterioare, împreună cu caracteristicile specifice lui. Și împăratul Babilonului din Isaia 14 trebuie văzut ca model al împăratului din ultimele zile ale domniei păgâne – înainte de venirea Domnului.

o mie de ani (Apocalipsa 20,3). Dar locul *veșnic* al diavolului și al celor pierduți va fi *iazul de foc*, nu *fântâna* (Apocalipsa 20,10,15). W. B. Carpenter scrie în comentariul său: „Versetele dinaintea noastră pun înaintea noastră o adâncime imensă, care poate fi atinsă printr-o galerie, a cărei deschidere sau intrare este încuiată. *Infernul* lui Dante cu spiralele lui, care devin tot mai înguste până jos în galerie, arată ceva asemănător. Abisul este locul cel mai adânc al răului, din care se ridică cele mai rele pericole” (capitolul 11,7; 17,8; 20,1-3). – Această deschidere a adâncului este aici pentru început închisă, dar se acordă împuternicirea, ca să fie deschisă. Unii afirmă, că drept rezultat al deschiderii acestei închisori uriașe, roiuri de duhuri rele ies afară și năvălesc pământul. Dar din abis s-a ridicat fum, și nu duhuri, și din fum a ieșit un roi (simbolic) pustiitor de lăcuste.

O orbire satanică și efectele ei

2. »Din fântână s-a ridicat un fum, ca fumul unui cuptor mare. Și soarele și văzduhul s-au întunecat de fumul fântânii.« Aici se vorbește despre o orbire satanică, care vine din abis și are efect nimicitor de orbire spirituală și morală. Probabil că apostolul Pavel vorbește în 2 Tesaloniceni 2,11-12 despre aceeași orbire, în care va fi dată creștinătatea decăzută. Efectul fumului, această influență a satanei, care întunecă, va fi, că cea mai înaltă putere de conducere (soarele) va fi înlăturată și că întreaga viață socială și principiile oamenilor (aerul) vor fi întunecate moral și nimicite. Aerul, ca simbol a ceea ce influențează moral pe oameni – atmosfera în care ei trăiesc și respiră – apare de două ori în cartea Apocalipsa, aici la judecata anunțată de trâmbița a cincina și la vărsarea potirului al șaptelea (capitolul 16,17).

Lăcustele

3. »Din fum au ieșit niște lăcuste pe pământ. Și li s-a dat putere, ca puterea pe care o au scorpionii pământului.« Nici fumul și nici lăcustele nu trebuie interpretate literalmente. Fumul dă naștere la lăcuste. Puterile satanice intră pe scena profeției. Durerile îngrozitoare provocate de ele sunt comparate în versetul 5 cu chinul provocat de înțepătura otrăvitoare a unui scorpion. Scorpionii evită lumina și sunt cu adevărat de temut de oamenii din Africa și din diferite seminții arabe din Asia. Înțepătura lor este rar mortală, dar ea provoacă dureri îngrozitoare. Aici scorpionii stau în legătură cu steaua căzută; în Luca 10,19 Domnul amintește șerpilor, scorpionii și toată puterea dușmanului în legătură cu căderea lui satana. Dar aceste puteri infernale ale răzbunării, care vor veni atunci asupra oamenilor vinovați din Israel, sunt atâta timp lipsite de putere, până când li se va da putere de acțiune: »Și li s-a dat putere.«

4. »Și li s-a spus să nu vatăme iarba pământului, nici vreo verdeață, nici vreun copac, ci numai pe oamenii care nu au pecetea lui Dumnezeu pe frunțile lor.« Prin armata lăcustelor este prezentată simbolic o judecată supranaturală. Aceasta rezultă din descriere și din interdicția de a vătăma iarba și copacii, hrana naturală a lăcustelor. Mai există însă și un alt motiv pentru care lumea vegetală trebuia să fie cruțată. Iarba, toată verdeața și copacii arată o stare generală de prosperitate în mediul pământesc și în starea exterioară a oamenilor. Lăcustelor li se poruncește să invadeze Palestina, care înainte de toate este o țară vegetală, dar ele trebuie să vatăme numai pe *oamenii* »care nu au *pecetea lui Dumnezeu* pe frunțile lor.« Mulțimea dintre păgâni nu va fi pecetluită, ci numai 144000 din Israel (capitolul 7,3-4). Vedem deci aici, că cei nepecetluiti din Israel sunt dați acestei judecăți viitoare, ca să bea complet paharul răzbunării Domnului. Moartea ar fi după părerea lor eliberarea mult dorită de chinul, de necazul sufletului, care le-a fost provocat de aceste puteri satanice, dar acest ultim refugiu al deznădejdiei nu li se va oferi, »moartea va fugi de ei« (versetul 6). Durerea care îi străpunge și chinurile îngrozitoare ale unei conștiințe vinovate, pătată de păcate, sunt de nedescris; ea poate fi apreciată și evaluată numai de aceia care trec prin ea.

5. »Și li s-a dat să nu-iucidă, ci să fie chinuiți cinci luni; și chinul lor este asemenea chinului de scorpion, când îl înțepă pe un om.« Durata acestei biciuiri satanice este limitată la cinci luni. Aceasta este și durata naturală de viață a lăcustelor (din mai până în septembrie). Această indicare a timpului se referă la o perioadă scurtă, stabilită mai dinainte, a acestei vai-judecată, dar nu neapărat la cinci luni efective.

În versetele 7-10 urmează unele descrieri detaliate ale armatei de lăcuste, în care fiecare punct este important și semnificativ:

1. Ele sunt complet echipate și dornice, pline de spirit combativ, să împlinească misiunea lor, »ca niște cai pregătiți de luptă« (versetul 7).

2. Ele au pretenția suveranității regale. O cunună de aur împodobește capul Fiului Omului (Apocalipsa 14,14) și capetele bătrânilor sau mântuiților triumfători (capitolul 4,4). Dar acești invadatori satanici din fumul fântâniei adâncului nu sunt încununați cu adevărat, și nici nu se vorbește de aur adevărat. Ei au pretenția unei demnități, care nu le va fi dată de Dumnezeu. De aceea se spune: »Pe capete aveau *un fel* de cununi, care *păreau* de aur« (versetul 7). Pretenția lor la autoritatea regală nu este justificată.

3. Ele creează impresia, că în comportarea lor sunt călăuzite de înțelepciune omenească, dar aceasta este numai aparentă, fețele lor »*se asemănau* cu niște fețe de oameni« (versetul 7). Demnitatea și înțelepciunea lor simulată este tot așa fără valoare ca și pretenția lor la demnitatea regală.

4. Ființa lor, natura lor este inumană și ele sunt supuse, dar nu lui Dumnezeu, ci lui satana, conducătorul lor: »Aveau părul ca părul de femeie« (versetul 8).

5. Ele sunt sălbatice, lacome de pradă și barbare: »Dinții lor erau ca dinții de lei« (versetul 8, compară cu Ioel 1,6).

6. Ele nu cunosc mila. Nici forța și nici rugăciunea fierbinte nu le poate opri de la ce și-au propus să facă. Inimile lor sunt împietrite, conștiința lor este ca fierul: »Aveau niște platoșe ca niște platoșe de fier« (versetul 9).

7. Oștirea satanică se năpustește cu o energie irezistibilă și produce frică și groază la cei ce sunt prada lor. Apropierea lor se face cunoscută în felul următor: »Vuietul, pe care-l făceau aripile lor, era ca vuietul unor care trase de mulți cai, care se aruncă la luptă« (versetul 9; compară și cu Ioel 2,5).

8. Ele atacă pe oameni și le produc durerile cele mai mari: »Aveau niște cozi ca de scorpioni, cu bolduri. Și în cozile lor stătea puterea, pe care o aveau ca să vatăme pe oameni cinci luni« (versetul 10). În acest verset se folosește prezentul în loc de trecut. Schimbarea este cu siguranță intenționată, deoarece prin aceasta această cea mai ciudată și rea caracteristică este ceva mai redusă în comparație cu cele anterioare.

Aceste lăcuste-scorpioni vor inunda „țara sfântă” de odinioară și oarecum vor vâna partea oamenilor din Israel nepecetluiți și păcătoși. Otrava minciunii și falsității – dogmele, învățăturile și principiile greșite și care duc în rătăcire -, care vine din abis, vor fi primite de partea decăzută a națiunii iudaice și vor da naștere la chinuri insuportabile în sufletele și conștiința lor. Ei vor fi fără Dumnezeu, și Dumnezeu îi va da acestei judecăți, ca să urmeze minciuna și înșelătoria satanei; dar ca adepți înșelați ai satanei, în măsura în care este posibil oamenilor de pe pământ, vor cunoaște toată măsura suferinței și necazului. Cozile lăcustelor »*asemenea scorpionilor*« vor conține otrava morală, care va aduce chinuri îngrozitoare aceluia care o primesc. *Acolo* sunt acele otrăvitoare, și acolo este puterea să distrugă și să chinuie. În Isaia 9,15 găsim explicația: »Prorocul, care învață pe oameni minciuni, este coada«.

Două denumiri ale aceleiași persoane

11. »Au un împărat peste ele, pe îngerul Adâncului: numele său în evreiește este Abadon și în grecește (el) are numele Apolion.« Așa cum arată pronumele la singular („său” și „el”), împăratul lăcustelor¹⁰ simbolic este aceeași persoană ca și îngerul abisului. Ambele denumiri se referă la satana. Judecata, pe care o studiem aici, are loc pe pământ, nu este o judecată veșnică. Conducătorul sau inițiatorul omenesc al acestei judecăți îngrozitoare este steaua căzută, sau antihristul, în timp ce capul invizibil al tuturor uneltelor judecății este diavolul însuși. Dar antihrist este slujitorul lui, prin care satana își exercită influența sa rea, este reprezentantul lui religios între oameni. De aceea uneori ai impresia, că ambii sunt văzuți ca o singură persoană. Într-un anumit sens ei sunt una, căci diavolul dă trăsăturile lui de caracter acestui om subordonat lui, dar pe de altă parte sunt persoane diferite. Satana este un duh și conducătorul ascuns al oștirii răului, în timp ce antihrist este un om, un iudeu decăzut, a cărui rază de acțiune se extinde asupra iudaismului stricat și pe jumătate necredincios și asupra creștinătății decăzute.

De aceea noi privim steaua căzută ca un tablou al lui antihrist, pe împăratului oștirii lăcustelor și îngerul abisului ca tablou al satanei.

Ambele denumiri Abadon și Apolion arată, cu toate că ambele au practic același înțeles și ambele se referă la aceeași persoană îngrozitoare, la o privire atentă totuși o diferență remarcabilă. Abadon este în ebraică și înseamnă textual „stricăciune”; Apolion este în greacă și înseamnă „cel care strică”. De ce această diferență aparent neimportantă între cele două denumiri semnificative? Și de ce denumirea ebraică stă înaintea denumirii în greacă? Deoarece iudeul a îngrămădit mai multă vină asupra sa decât păgânul, cuvântul ebraic Abadon, stricăciune, vorbește cu accent mai mare despre judecata inevitabilă și sigură asupra iudeilor decăzuți. Și deoarece *primul* necaz va lovi direct mulțimea iudeilor, Abadon stă pe *primul* loc. Al *doilea* necaz va lovi pe locuitorii împărăției romane; de aceea Apolion este pe locul doi după Abadon. Atât în perioada harului cât și la judecată ordinea este: mai întâi iudeul, apoi grecul (sau națiunile, compară cu Romani 1,16; 2,9-11; Faptele Apostolilor 13,45-46). Numele grecesc Apolion, cel care produce stricăciune, descrie caracterul satanei cu privire la creștinătate, după cum Abadon, stricăciune, caracterizează legătura lui cu iudaismul. Ambele sisteme stricate, ale iudaismului decăzut și ale creștinătății decăzute, se vor vedea pe deplin în ultimele zile în persoana și în mâinile *antihristului*, care va introduce respingerea drepturilor *preoțești* și *profetice* ale lui Hristos, prin aceea că el va nega adevărurile de bază ale iudaismului și ale creștinismului (Daniel 11,36-39; 1 Ioan 2,22). Negarea, că Isus este *Hristosul*, Mesia, este caracteristica specifică a iudaismului decăzut, negarea Tatălui și a Fiului este tot așa de clar caracteristica creștinătății decăzute. În felul acesta cele două nume, folosite în ebraică și în greacă pentru satana, au perechea pe pământ în legătura dublă a lui antihrist cu sistemele stricate al iudaismului decăzut și al creștinătății decăzute. *Fiara*, care se înalță din abis (Apocalipsa 11,7), va conduce răzvrătirea politică împotriva lui Hristos în drepturile Sale ca *Împărat*.

Dacă ar fi nevoie de o dovadă suplimentară, că steaua căzută este o persoană subordonată îngerului abisului, atunci aceasta este în faptul, că steaua căzută practic numai o autoritate conferită: »I s-a dat cheia fântânii adâncului«; numai de aceea a putut ea să deschidă abisul. În opoziție cu aceasta folosirea articolului hotărât, »îngerul adâncului« (versetul 11), îl prezintă pe acesta ca fiind o personalitate independentă cu autoritate. În continuare se mai poate remarca, că în legătură cu steaua se vorbește despre »cheia fântânii adâncului«, în timp ce despre »fântâna adâncului« se vorbește atunci când este vorba de domeniul puterii „îngerului” adâncului. *Din adânc* se ridică fiara (capitolul 11,7), și în *adânc* va fi aruncat satana pentru o mie de ani, așa că adâncul va deveni o închisoare pentru el (capitolul 20,1-3). În încheiere recapitulăm, că în steaua căzută (versetul 1) se identifică antihristul, în împărat și în înger se identifică satana (versetul 11).

¹⁰ Despre lăcustele naturale se spune: »Lăcustele n-au împărat« (Proverbe 30,27).

Trâmbița a șasea, a doua vai-judecată

13. – 21. »Îngerul al șaselea a sunat din trâmbiță. Și am auzit un glas din cele patru coarne ale altarului de aur, care este înaintea lui Dumnezeu, și zicând îngerului al șaselea, care avea trâmbița: „Dezleagă pe cei patru îngeri, care sunt legați la râul cel mare Euftrat!” Și cei patru îngeri, care stăteau gata pentru ceasul, ziua, luna și anul acela, au fost dezlegați, ca să omoare a treia parte din oameni. Numărul oștirilor lor era în număr de douăzeci de mii de ori zece mii de călăreți; le-am auzit numărul. Și iată cum mi s-a arătat în vedenie caii și călăreții; aveau platoșe ca focul, iacintul și pucioasa. Capetele cailor erau ca niște capete de lei, și din gurile lor ieșea foc, fum și pucioasă. A treia parte din oameni au fost uciși de aceste trei urgii: de focul, de fumul și de pucioasa, care ieșeau din gurile lor. Căci puterea cailor stătea în gura și în cozile lor. Cozile lor erau ca niște șerpi cu capete, și cu ele vătămau. Ceilalți oameni, care n-au fost uciși de aceste urgii, nu s-au pocăit de faptele mâinilor lor, ca să nu se închine dracilor și idolilor de aur, de argint, de aramă, de piatră și de lemn, care nu pot nici să vadă, nici să audă, nici să umble. Și nu s-au pocăit de uciderile lor, nici de vrăjitoriile lor, nici de curvia lor, nici de furtișagurile lor.«

Cele două altare

Cortului întâlnirii din Vechiul Testament îi aparțin două altare. Unul din ele era în afara cortului în curtea din față, celălalt în interiorul Locului Sfânt. În cartea Apocalipsa se vorbește de două ori despre altarul de aur, aici și în capitolul 8,3. Altarul din față, care a stat odinioară în curtea din față, este amintit de șase ori în cartea Apocalipsa, și anume, simplu, ca »altar«. Punctul central al serviciului divin levitic a fost acest altar din față, pe care se aduceau jertfele. Ceea ce era acest altar împreună cu slujba sa pentru iudei, și anume fundamentul legăturii poporului cu Dumnezeu, este crucea lui Hristos pentru creștini, ea caracterizează creștinismul. Altarul de aur și-a obținut valoarea și eficiența sa într-un anumit sens prin altarul din față. În fiecare dimineață și în fiecare seară s-a ars tămâie, care reprezintă calitățile lui Hristos, pe altarul de aur, în afară de ziua împăcării, care avea loc în fiecare an. În această zi deosebită din timpul anului lui Israel și la alte ocazii, o parte din sângele animalului de jertfă era stropit pe cele patru coarne ale altarului de aur (Levitic 16,18-19; 4,7,18). Mirosul plăcut al tămâii lua naștere prin focul care era luat de pe altarul *din față*, și sângele de pe coarnele altarului era luat din sângele care era vărsat în partea de nord a altarului *din față* din curtea din față (Levitic 1,11; 6,18). În felul acesta eficiența adorării și părtășiei poporului cu Dumnezeu, care era menținută la altarul de aur, avea ca fundament vărsarea sângelui la altarul jertfei de ardere.

Glasul din cele patru coarne ale altarului

13. »Și am auzit un glas din cele patru coarne ale altarului de aur.« Am remarcat deja, că altarul de aur este amintit de două ori în cartea Apocalipsa. În capitolul 8,3 rugăciunile sfinților de pe pământ sunt ascultate, și lor li se dă putere pe altarul de aur. În timpul despre care vorbește viziunea, fiara din adânc va fi deja activă, care în mod deosebit în ultima perioadă a drumului ei va rosti batjocuri și va urmări barbar pe sfinți. În timpul despre care am citit în capitolul 6,11, va fi deci încă o grupă de martori pe pământ, care vor suferi din cauza mărturiei lor. Rugăciunea lor fierbinte pentru intervenția lui Dumnezeu în favoarea lor va fi acum ascultată, și aceasta o găsim în această vai-judecată. – La primele patru judecăți anunțate prin trâmbițe starea generală a imperiului roman, în relațiile și starea lui socială, morală, economică și politică, ajunge sub nuiuaa mâniei lui Dumnezeu. Judecata prin trâmbița a șasea, sau a doua vai-judecată, va fi în felul și efectul ei mult mai îngrozitoare decât toate cele dinainte. Popoarele împărăției romane sunt aici obiectul direct al judecății, dar ea nu va aduce chinuri, ca prima vai-judecată, ci o masacrare a locuitorilor prin hoardele dușmanilor din afară, la care minciuna și înșelătoria

satanică vor avea suplimentar efecte nimicitoare asupra sufletului și conștiinței oamenilor. Urgiile judecății prin împrejurări în care oamenii se află sunt un lucru, dar atacarea directă a omului, acești dușmani declarați și deschiși ai lui Dumnezeu și ai sfinților Săi, sunt un alt lucru. De aceea răspunsul lui Dumnezeu la strigătul și implorarea sfinților Săi care suferă vine *din* altarul apărării. Rugăciunile se înalță spre el (capitolul 8,3), și din el vine aici și răspunsul. Glasul, pe care vizionarul l-a auzit, este ori glasul lui Dumnezeu ori glasul unui împuternicit al Lui.

Glasul a venit »din cele patru coarne ale altarului«. De ce nu a venit din altarul însuși, ca în capitolul 16,7? Și de ce sunt numite expres coarnele și numărul lor? Numărul patru exprimă¹¹ universalitatea, caracterul pământesc complet, privirea spre *tot pământul* și spre *toată omenirea*. Un *corn* este simbolul *puterii* (Psalmul 89,17,24; 92,10; 132,17; Apocalipsa 5,6 și alte locuri). Toată activitatea și toată puterea altarului apărării se va vedea clar în răspunsul divin la rugăciuni, cu care se unește norul lucrării de tămâiere din jurul altarului. Acest răspuns divin va fi judecata anunțată prin sunetul celei de-a șasea trâmbițe. – Fiecare din cele două altare avea *patru* laturi și *patru* coarne. Prin aceasta se exprimă simbolic, că fiecare păcătos, din orice parte a pământului ar veni, găsește primire la Dumnezeu pe baza stropirii sângelui pe altarul din față. Și toți sfinții, oriunde s-ar găsi ei, găsesc ascultare la altarul de aur. Vorbim desigur despre adevăruri, care sunt prezentate prin cele două altare, nu prin prescrierile Legii. Astăzi sângele Mielului fără cusur al lui Dumnezeu vărsat pe crucea de pe Golgota este fundamentul tuturor; spre acesta arăta sângele stropit odinioară pe altarul din față.

Vrem aici să atragem atenția la încă o diferență. În capitolul 8,3 se spune că altarul este înaintea scaunului de domnie, în timp ce aici se spune că altarul este înaintea lui Dumnezeu. Această ultimă legătură este mai intimă și mai strânsă; ea exprimă interesele personale ale lui Dumnezeu față de sfinții Săi.

O poruncă categorică

14. – 15. »„Dezleagă pe cei patru îngeri, care sunt legați la râul cel mare Eufrat!” Și cei patru îngeri, care stăteau gata pentru ceasul, ziua, luna și anul acela, au fost dezlegați, ca să omoare a treia parte din oameni.« Vocea de pe locul apărării și puterii are se pare autoritate divină și este îndreptată spre îngerul al șaselea. Repetarea numerelor »al șaselea« (versetele 13-14) și »patru« (versetele 14-15) arată atenția și exactitatea cu care se va îndeplini această vai-judecată. În afară de aceasta arată exactitatea cu care este stabilită ora răzbumării și numărul de unelte folosite pentru aceasta (versetele 15-16), că această pedeapsă divină va avea un caracter deosebit de serios. Cei patru îngeri, care țineau cele patru vânturi (capitolul 7,1), nu trebuie confundați cu cei patru îngeri din această secțiune, care sunt legați la râul Eufrat. Aceia sunt la marginile pământului, aceștia sunt în ținutul restrâns al Eufratului. În afară de aceasta nu numai momentul și împrejurările sunt diferite, ci și acțiunea îngerilor, care este total opusă în cele două cazuri. Cei patru îngeri din capitolul 7 rețin puterile râului, în timp ce aici uneltele umane și diabolice ale răzbumării lui Dumnezeu sunt lăsate liber.

Eufratul este amintit de două ori în cartea Apocalipsa, aici și în capitolul 16,2. În ambele cazuri se vorbește despre »râul *cel mare* Eufrat«. Lungimea lui totală este de aproximativ 2700 km, și el este cu mult mai lung decât orice râu important din vestul Asiei. În istoria și în prorociile Bibliei el ocupă un loc principal. Marele înaintaș al lui Israel, Avram, a venit odinioară din partea de răsărit a acestui râu în țara Canaan. Râurile Nil și Eufrat au fost stabilite de Dumnezeu ca granițe ale țării făgăduite (Geneza 15,18). Pentru un timp scurt David și Solomon au extins granițele domniei lor până la Eufrat (1 Cronici 18,3; 2 Cronici 9,26). După împărțirea împărăției în timpul lui Roboam acest ținut extins a fost mult redus. Eufratul era granița naturală care despărțea națiunile din răsărit de Palestina. Râul larg curgea între Israel și dușmanul lui puternic Asiria. El

¹¹ Patru metale (Daniel 2) și patru fiare (Daniel 7) reprezintă simbolic cele patru imperii mondiale. Omenirea este rezumată în patru expresii (Apocalipsa 7,9).

constituia și granița cuceririlor romane în această parte a lumii. De aceea după părerea noastră aici – ca și în capitolul 16,12 – se referă la adevăratul râu Eufrat și nu la puterea turcă.

Porunca dată îngerului al șaselea este să elibereze pe cei patru îngeri, care sunt legați de marele râu. Acești îngeri stau ca slujitori ai judecății sub supraveghere divină; ei nu pot acționa fără să primească o poruncă clară. Ora exactă, în care Domnul în dreptatea răzbunătoare va acționa asupra popoarelor decăzute din împărăția romană reinstaurată, este stabilită cu atenție. Îngerii erau pregătiți pentru această oră. Nu ni se spune ce a împiedecat pe acești îngeri să acționeze mai devreme. Ora răzbunării potrivit cu planul profetic nu a venit mai înainte. Nedreptatea oamenilor acestei împărății nu va atinge mai înainte punctul culminant, care este prorocit în Scriptură. Dar în ceasul acela se va atinge acea înălțime și judecata aspră și zdrobitoare nu va mai aștepta mult.

În această judecată va fi omorâtă **a treia parte din oameni**. La vai-judecata anterioară nu se vorbește despre o treime. Acolo Palestina este scena evenimentelor judecății, și numai cei care nu au fost pecetluiți din Israel sunt subiectul judecății. Ei vor fi în mare necredință reîntorși în țară, și starea din urmă a lui Israel va fi prin stricăciune și închinare la idoli mult mai rea decât a fost vreodată (Matei 12,45). Dar aici se vorbește iarăși despre a treia parte, care este amintită așa de evident la primele patru judecăți anunțate prin trâmbițe, și din aceasta se deduce, că împărăția romană va deveni din nou domeniul activității divine. Judecata anunțată prin trâmbița a șasea va fi un măcel îngrozitor al locuitorilor ei. – Acum privirile sunt îndreptate spre uneltele omenești, care vor face această baie de sânge.

Numărul oștirii de război

16. »Numărul oștirilor lor era în număr de douăzeci de mii de ori zece mii de călăreți; le-am auzit numărul.« Numărul conducătorilor invizibili a fost patru, dar vizionarul a fost informat cât de numeroasă va fi oștirea folosită pentru răzbunare: numărul ei era »de douăzeci de mii de ori zece mii« sau 200 de milioane. Acest număr depășește capacitatea de imaginație omenească. Duhul devine pus la încercătură în efortul de a-și imagina o astfel de armată, care va întregi la număr tot ce a fost vreodată pe pământ. Dar și carele invizibile de luptă ale lui Dumnezeu sunt numărate cu zecile de mii (Psalmul 68,17). Fie ca lecția să se întipărească adânc în inima noastră, că toate forțele vizibile și invizibile ale binelui și răului stau sub controlul direct al lui Dumnezeu! Aici nu trebuie să ne gândim literalmente la o oștire de 200 de milioane de călăreți. Ideea principală este o armată imensă, care biruiește totul, care nu poate fi numărată de oameni și care depășește¹² cu mult la număr pe toate cele anterioare. Un alt scriitor o numește: „O armată de o putere superioară, compactă”. Însă nu va fi o armată, ci „oștiri de război” se vor apropia. Aici se folosește pluralul, pentru că oștirea de dincolo de Eufrat va pătrunde cu succes de mai multe ori în împărăția fiarei. Unul din dușmanii viitori ai împărăției romane reinstaurate va fi Gog (Rusia), marea putere din nord-est. Vor veni și alte puteri din răsărit ca uneltele executive ale judecății.

Descrierea călăreților și a cailor

17. »Și iată cum mi s-a arătat în vedenie cailor și călăreții; aveau platoșe ca focul, iacintul și pucioasa. Capetele cailor erau ca niște capete de lei, și din gurile lor ieșea foc, fum și pucioasă.« Călăreții aveau »platoșe ca focul, iacintul și pucioasa«. – Țările, în care lumina Evangheliei a strălucit așa de luminoasă, vor fi date în curând întunericului satanic și amăgirii. Diavolul le va lua într-o oarecare măsură în stăpânire. Influența sa va pătrunde și va otrăvi sursele și motivul gândirii și acțiunii popoarelor și a fiecărui om în parte. El va conduce și va domina puterile spirituale și omenești ale răutății. Închinarea la demoni va fi foarte răspândită (versetul 20). Iudeii și creștinii decăzuți vor fi lăsați pradă să aducă închinare și preamărire

¹² După relatările istorice cea mai mare armată trimisă pe câmpul de luptă a fost cea a lui Xerxe în atacul asupra Greciei. După mărturia lui Herodot ea consta din mai mult de două milioane și jumătate de războinici.

directă lui satana și celor doi reprezentanți importanți ai lui de pe pământ, fiara și profetul mincinos (Apocalipsa 13,4,12; 2 Tesaloniceni 2,3-4). – În timpul acela Dumnezeu va permite diavolului să echipeze oștirile lui nenumărate cu platoșe, care îi va face invulnerabili. Combinația »platoșe ca focul, iacintul și pucioasa« a fost just denumită „echipamentul de apărare al iadului”. Focul și pucioasa au efect nimicitor; Dumnezeu le-a lăsat odinioară în judecata Sa directă să cadă din cer (Geneza 19,24). Ele sunt și simbolul chinului veșnic (Apocalipsa 20,10).

După aceea urmează o descriere a cailor. La prima vai-judecată am văzut o asociere de lăcuste și scorpioni, care reprezintă simbolic *nimicirea* și *chinul*. Aici caii stau pe prim plan, ajutoarele de informare și războinice în atac și război. Capetele lor »ca niște capete de lei« oferă oștirilor de război o oarecare maiestate; ele vorbesc simbolic și despre curaj și cutezanță, cunoscutele caracteristici ale „împăratului pustiei”.¹³

17. »Și din gurile lor ieșea foc, fum și pucioasă.« Aceste expediții de război vor fi sub conducerea lui satana. El este cel care echipează uneltele sale cu echipament de apărare din abis, față de care toate armele adversarului rămân fără efect. Vedem aici, că el echipează oștirile sale de război și cu o combinație de trei *arme de atac* nimicitoare. Oamenii împărăției care a răstignit pe Hristos, au distrus Ierusalimul și au împrăștiat pe iudei, vor trebui să sufere prin ele, în măsura în care este posibil oamenilor, groaza și chinurile iazului de foc. La foc și pucioasă, simboluri ale chinurilor inimaginabile (capitolul 14,10; 19,20; 21,8) se adaugă fumul, care reprezintă simbolic întunericul moral și orbirea venită din abis.

O recoltă bogată a morții

18. »A treia parte din oameni au fost uciși de aceste trei urgii: de focul, de fumul și de pucioasa, care ieșeau din gurile lor.« - Focul, fumul și pucioasa sunt în sine însuși urgii independente, dar aici ele contribuie împreună la lucrarea de moarte. Mulți oameni vor muri din cauza puterii judecătorești încredințate satanei. De aceea această moarte va fi mult mai îngrozitoare decât moartea rapidă prin sabie. Judecata descrisă nu va fi un simplu măcel cu metodele moderne sau cu tacticile vechi. Nu călăreții, ci caii vor aduce moartea. Puterile distrugătoare din abis vor fi lăsate asupra »a treia parte din oameni«, ca să-i omoare – probabil cei mai răi dintre ei, căci vor fi unii care vor fi cruțați (versetul 20). Dar nici aceștia nu se vor pocăi. De două ori sunt numite cele trei urgii, și de două ori se spune, că ele ieșeau din gurile cailor. Amintirea repetată a acestor puteri nimicitoare trebuie să scoată clar în evidență, că atunci puterea de execuție a satanei va fi la lucru și că uneltele folosite pentru aceasta nu sunt simpli soldați angajați, ci că ei sunt mânați de satana și vor ucide cu bucurie. Cuvintele »din gurile lor« arată că ei găsesc o plăcere diabolică în această lucrare. Și în capitolul 16,13 vedem că răul iese din gură; în evanghelia după Matei 12,34 găsim principiul general: »Din prisosul inimii vorbește gura.«

Gura și cozile cailor

19. »Căci puterea cailor stătea în gura și în cozile lor. Cozile lor erau ca niște șerpi cu capete, și cu ele vătămau.« Constatarea, că puterea cailor stătea în gura lor, servește numai ca legătură cu ceea ce se spune despre cozile lor. Acțiunea distrugătoare și nimicitoare nu a fost suficient prezentată prin ceea ce ieșea din gura cailor. Ea se arată suplimentar prin simbolul cozilor asemenea șerpilor. Gura stă aici la singular în timp ce mai înainte apare de două ori la plural; despre cozi se vorbește la plural. Prin gură și cozi – o dată la singular și o dată la plural – se exprimă, că toți sunt însuflețiți de *un* duh, dar că învățăturile și minciunile lui satana sunt

¹³ Noi citim despre leul care răcnește, care produce groază (Apocalipsa 10,3), despre dinții leului, care inspiră cruzime (Apocalipsa 9,8), despre un cap, care arată maiestate (în versetul acesta) și despre o gură, care arată caracterul lui puternic (Apocalipsa 13,2).

felurite. »Puterea cailor este în gura și în cozile lor.« În această judecată devine activă nu numai puterea *vădită* a satanei, ci suplimentar și influența sa mai mult *ascunsă*, rea și nimicitoare a sufletelor. Ambele sunt văzute aici. La prima vai-judecată puterea de a distruge este în cozi (versetul 10). Aici puterea de distrugere este în gură și în cozi. Acolo satana este mincinosul, aici el este un ucigaș și un mincinos (Ioan 8,44).

»**Cozile lor erau ca niște șerpi.**« Șarpele a fost creatura aleasă, în care s-a ascuns satana, atunci când a înșelat-o pe Eva (Geneza 3,1). El este probabil singurul animal condamnat să rămână permanent degradat, chiar și în lunga perioadă de binecuvântări multiple din timpul Împărăției de o mie de ani (compară Geneza 3,14 cu Isaia 65,25). Șarpele este simbolul vicleniei, înșelătoriei, fățarniciei, rafinamentului. Coadă este simbolul influenței rele, prefăcătoriei, minciunii și nenorocirii (Isaia 9,15; Apocalipsa 12,4).

În afară de aceasta cozile erau ca niște șerpi cu capete. Prin capete se arată că influența rea este practică cu inteligență. Intenția de a distruge este nemiloasă și bine chibzuită.

Nicio pocăință

20.-21 »Ceilalți oameni, care n-au fost uciși de aceste urgii, nu s-au pocăit de faptele mâinilor lor, ca să nu se închine dracilor și idolilor de aur, de argint, de aramă, de piatră și de lemn, care nu pot nici să vadă, nici să audă, nici să umble. Și nu s-au pocăit de uciderile lor, nici de vrăjitoriile lor, nici de curvia lor, nici de furtișagurile lor.« Ultimele două versete ale capitolului dezvălesc un tablou remarcabil al stricăciunii omenești. Trâmbițele care sună succesiv vor fi atenționările publice ale lui Dumnezeu pentru lume, vor fi vestirea judecăților care vor veni. Crescând în intensitate, va urma judecată după judecată. Scena evenimentelor profetice va deveni domeniul deosebit de acțiune al satanei. Pentru un timp el va putea triumfa. Ce stare va fi în aceste ultime zile ale „ultimelor zile”! Europa de vest, care se laudă cu starea de aleasă cultură și cu știința sa, va fi dedată la cea mai grosolană închinare la idoli și la cele mai rușinoase păcate. Vedem aici o decădere evidentă în păgânismul timpurilor de demult. Vor degenera aceste popoare devenite creștine într-o măsură așa de mare, că se vor practica în mare măsură cele mai groaznice forme de idolatrie și cele mai murdare păcate ale cărnii (firii pământești)? Da. Locuri ca cele din Romani 1,21-32, 2 Timotei 3,1-5 și versetele 20 și 21 studiate aici dau la o parte voalul și ne lasă să vedem o mulțime clocotind de păcate, vicii și ateism.¹⁴ »Restul oamenilor«, de asemenea decăzuți, dar care au rămas cruțați până atunci, »nu s-au pocăit«. Sfârșitul groaznic al celor ce fac aceste lucruri și tovarășii lor în închinarea la idoli și în stricăciunea generală va face numai o impresie trecătoare asupra lor. De două ori se spune: »Nu s-au pocăit.« Împietrirea inimii lor, cu care se îndepărtează de Dumnezeu și se îndreaptă spre satana – cu toate exemplele de atenționare dinaintea ochilor lor – și rămân acolo, este constatată în versetul 20. Versetul 21 arată de asemenea inima lor, care nu vrea să se pocăiască, care se îndreaptă de la o aparentă neprihănire spre fărâdelege și perseverează în ea.

Expresia »**faptele mâinilor lor**« arată în mai multe locuri despre idoli și închinarea la idoli (Isaia 2,8; Ieremia 1,16; 25,6-7; Deuteronom 4,28; Psalmul 115,4-7; 135,15).

20. »Ca să nu se închine dracilor.« Închinarea la demoni este diferențiată aici de închinarea la idoli fără viață, făcuți de oameni din materiale diferite. Demonii sunt duhuri cu viață, care se tem de judecata care va veni (Matei 8,28-29). Domiciliul potrivit pentru ei este abisul (Luca 8,31). Ei sunt o clasă de duhuri rele, care cu intenții rele fac răul (Apocalipsa 16,14). Conducătorul lor este satana, »îngerul adâncului« (Apocalipsa 9,11). – Oștirea demonilor din abis este adorată de acești oameni. Închinarea la idoli practică de păgâni, pe care apostolul

¹⁴ Starea lumii de la introducerea închinării la idoli (Iosua 24,2) și până la începutul mărturiei creștine este descrisă în Romani 1,21-32. După renunțarea la creștinism, decăderea în vechea stare de păgânism este sigură. Sunt suficiente semne, care arată clar în această direcție – semne, pe care observatorul atent le poate deja astăzi recunoaște.

Pavel o condamnă așa de aspru (1 Corinteni 10,20-21), va fi practică mai deschis și mai general în interiorul granițelor țărilor numite creștine. *Toți* vor decădea închinării la idoli. Cei bogați vor avea idoli lor de aur și argint, pătura de mijloc vor avea idoli de aramă și de piatră, și cei săraci vor fi aprovizionați cu idoli din lemn.

Caracterul închinării și umblarea închinătorilor vor veni în mod necesar în concordanță. Când se renunță la Dumnezeu, care este lumină și dragoste, în favoarea lui satana, ucigașul și mincinosul, atunci acest caracter se va impregna pe aceia care îl cinstesc și i se închină. O egalare în natură, în căi și acțiune va fi rezultatul normal. Aceasta devine foarte clar din lista scurtă, dar cuprinzătoare a fărădelegilor și păcatelor, cărora se dedică adoratorii demonilor. Așa cum versetul 20 descrie comportarea lor religioasă, versetul 21 arată faptele lor. În privința aceasta este vorba în mod deosebit de rătăcirii păgâne și de vicii. Patru delictive sunt enumerate, o listă scurtă dar suficient de cuprinzătoare.

1. *Ucideri*, și aceasta nu ca excepții rare, ca rezultat al unei iritări violente sau patimi, ci sunt practicate din obișnuință.

2. *Vrăjitoriile*, susținerea puterilor supranaturale, legături nepermise cu duhuri, pretinsa prezicere a viitorului. Femeia din En-dor, care chema morții, (1 Samuel 28,7) și Elima, vrăjitorul (Faptele Apostolilor 13,8), sunt exemple despre aceia care practică „arta neagră” a magiei. Această veche nelegiuire canaanită a fost aspru condamnată de Dumnezeu, și pentru ea este rânduită pedeapsa cu moartea a acelor care o practică (Deuteronom 18,10-12; Levitic 20,27; Exod 22,18). Vrăjitorii sunt numiți împreună cu câinii, curvarii, ucigașii și închinătorii la idoli ca aceia care »sunt afară« - în afara orașului ceresc (Apocalipsa 22,15). Spiritismul înaintează astăzi cu pași mari, și în curând creștinătatea decăzută va fi pradă practicilor lui.

3. *Curvia*, trebuie înțeleasă aici în adevăratul ei sens. Legătura căsniciei este cea care de fapt încă mai ține împreună societatea omenească, protecția ei este împotriva celei mai grosolane imoralități. Fără teamă de Dumnezeu, fără o amenințare cu pedeapsa, fără nicio reținere de la satisfacerile desfrânate ale poftelor nestăpânite, acest păcat, care a fost păcatul dominant al păgânilor în toate timpurile, va da multe roade în aceste țări cu virtuți creștine. Ce tablou îngrozitor al decăderii morale se conturează aici! Principiile morale ale creștinătății sunt deja acum mult decăzute, și ele se vor degrada tot mai mult.

4. *Furțișagurile* sunt urmarea, când legăturile sociale se destramă și orice respect reciproc al drepturilor celuilalt, chiar și în cele mai sfinte relații, se pierde complet. Lăcomia va face mulțimea oamenilor, »care n-au fost uciși«, să se îmbogățească pe seama societății. „Fiecare pentru sine”, aceasta va fi deviza acelor timpuri, care vor veni. Probabil că va exista un oarecare respect față de proprietatea și drepturile celuilalt, dar furțișagurile vor fi la ordinea zilei în acele timpuri îngrozitoare. Vedem aici o lume fără Dumnezeu, la care El a renunțat și care a luat pe satana ca domn și conducător! Ce caricatură a creștinismului prezintă versetul 20, și ce principii morale arată versetul 21!